

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi descendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Exemplar VII. In quo ostenditur, quomodo materia aliqua controversistica in concione tractari debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

nihil sit omne; quod agunt, si cum debito apud DEVM tracto comparetur, quis enim non stultissimum diceret eum, qui multa millia millionum aureorum deberet alicui, & de his aliquando obolum solvisset, gloriari hanc solutione auderet; atqui idem facit, quisquis ob opera quantuncunq; multa & excellentia gloriatur; nam minor est inter talia opera & Beneficia DEI comparatio, quàm inter obolum & multa millia millionum. hinc rectè Christus Lucæ 17. dixit: *Cum feceritis omnia, quæ precepta sunt vobis, dicite: Servi inuiti sumus, quod debuimus facere, fecimus.*

Epilogus.

Quare colligamus denique omnes doctrinas & saluberrimam DEI ipsius admonitionem audiamus per Jeremiam dicentem cap. 3. *Non gloriatur sapiens in sapientia sua, non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur dives in divitiis suis, sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire & nosse me.* Dicamus proinde cum S. Paulo ad Gal. 6. *absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESV Christi.* Dicamus cum sancto Davide. 2. Regum 6. *ludam & vilior fiam, plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis;* sic qui se humiliat, exaltabitur, audiétque: *Amice ascende superius,* ad celum nempe, ubi tantò honorabitur amplius, quantò vilior hinc in suis & aliorum oculis fuerit, humilibusque promissam requiem per totam æternitatem participabit. Amen.

Exemplar Nonum.

In quo ostenditur, quomodo materia aliqua controversifica in Concione tractari debeat.

Thema.

Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno Matth. 2.

Scopus.

Ostendenda motiva fidei Catholicæ, mediæque ad eam conservandam offerenda.

Syllogismus principalis.

Sancti tres Reges videntes Stellam valde gavisi sunt, eamque promptè sequebantur, quia eos ad Christum ducebat; Atque

fmilis est stella Fides Catholica; Ergo Catholici quoque, quibus ea apparuit, valde gaudere, eamque promptè sequi debent.

EXORDIUM.

Laudabilis apud quosdam Religiosos mos est, ut singulis annis semel vel sæpius renovationem quandam votorum instituant, idque ob tres potissimum fines. Primò ut hâc ratione memoriam Beneficii per vocationem ad religiosum statum accepti renouent. Secundò ut ad gratias pro eodem Beneficio referendas se exstimulent. Tertiò ut in concepto proposito se firment, dispiciantque, quomodo vocationem suam per opera convenientia, certam facere possint. Hunc morem sancta Mater Ecclesia optat ab omnibus Christianis observari, & quidem hodierno potissimum die, in quo Gentes ad agnitionem veri luminis vocatæ sunt, atque adeò Catholica Fides initium sumpsit. Eum in finem cum tanta solemnitate festum hoc celebrat, ut vix ullo in alio similem adhibeat, utpote cujus octavam non nisi per summa festa interrumpi finit; ut ergo tam pio & sancto dilectissimæ Matris desiderio cum debita reverentia & subiectione satisfaciamus, & hodiernum diem cum spiritali gaudio celebrantes, fidei nostræ professionem alacri gratoque animo renovemus, ostendam in præsentī Concione, quàm verè dici possit, & nobis stellam apparuisse. per quam verè ad Christum credendum, adorandum, imitandum & amandum ducamur; Quomodo proinde hanc stellam sequi & conservare deinceps debeamus, vos interea non aures tantum mihi benevolas porrigite; sed mentis etiam oculum ad tantam stellæ pulchritudinem contuendam ultro aperite, & convertite.

Pars Prima.

Atque ut à prima Concionis meæ parte incipiam, & fidei nostræ cum stella, quæ magis apparuit, similitudinem ostendam, id haud difficile mihi accidet, si proprietates, quas stella hæc habuit, accuratiùs ponderemus, & quàm verè etiam in nostra fide reperiantur, luculenter demonstremus. Quatuor autem præcipuè in stella Magorum considerandas proprietates invenio.

Prima est, quòd *unica* fuerit; eadem enim, quæ ipsos ex

Patria exciverat, eadem, in quam, postquam ab Herode discesserunt, iterum illis apparuit, & ad Christum perduxit. hæc proprietates etiam pulchrè fidei nostræ convenit, ut eleganter sanctus Leo Magnus more suo Sect. 4. in Nativitate Domini ostendit his verbis: *Magnum præsidium est, fides integra, fides vera, in qua nec augeri ab ullo quidquam, nec minus potest, quia nisi una est, fides non est, dicente Apostolo ad Ephesios 4. Unus DEVS, una fides, unum Baptisma, unus Dominus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. huic unitati, dilectissimi, inconcussis mentibus inhaere, & in hac omnem sectamini sanctitatem, & in hac præceptis Domini inservite, quia sine fide impossibile est placere DEO, & nihil sine illa sanctum, nihil castum, nihil virum; iustus enim ex fide vivit.* Hanc unitatem etiam ipse sponsus Canticorum 5. in sponsa sua, quæ Ecclesiam significat, laudavit, dum dixit: *Vna est columba mea, perfecta mea; & merito hæc unitas pro primario signo veræ fidei assignatur, quia cum fides sit universalis regula juxta quam dirigere viam, id est, actiones suas debent Christiani merito unam & indivisibilem esse oportet, cum veritas in indivisibili consistat.* Jam verò hanc unitatem Fidei Catholicæ convenire, usque adeò clarum est, ut nemo, nisi qui pertinaciter resistere veritati velit, negare id possit; percurrat sanè quis omnes orbis partes Europam, Asiam, Africam, Americam, & ubique eosdem fidei articulos à Doctoribus Ecclesiæ tradi & explicari deprehendet, cum tamen apud Hæreticos usque adeò dissentiant in substantialibus, ut in eadem non dicam Provinciâ, sed etiam civitate discrepantes doctrinæ circa Sacramentorum numerum aliasque similes doctrinas reperiantur. Neque obstat, quòd etiam inter nostros Doctores magna interdum circa Theologicas doctrinas discordia inveniatur; nam etsi hoc non negemus, nunquam tamen hæc differentia circa articulos fidei versatur, ubi enim de his agitur, mox oculos mentis claudunt, & cum debita reverentia iudicium suum definitionibus Ecclesiæ, utpote per spiritum sanctum illustratæ subijciunt, uti passim præfixæ in libris potestiones testantur.

Secun-

Secunda proprietas erat stellæ: quod fuerit *valde splendida & fulgens*, non quocunque splendore, sed Sancto & efficaci, qui propterea ita permovit tres Sanctos Reges, ut sine morâ patriam suosque defererent, & stellam hanc ad Christum ducentem sequerentur; per quam quidem proprietatem pulchrè altera fidei veræ proprietas, scilicet splendor Sanctitatis adumbratur, quæ sanè Sanctitas usque adeò necessaria est ad veram fidem, ut sine ea neutiquam fidei divinæ rationem & nomenclaturam mereatur, cum enim fides in hac vita in locum luminis gloriæ substituatur, atque adeò potissimum sit instrumentum, quo homo ad Deum velut ultimum suum finem ex toto corde amandum dirigitur & excitatur, hic amor autem perfectè haberi non possit, nisi homo per Sanctitatem totus Dei obsequio consecratur, & ab omnibus quidem, quæ Deo displicent studiosè abstineat, ea verò, quæ eidem placent, accuratè exsequatur, facillè apparet, eam duntaxat fidem pro vera cognoscendam esse, quæ, quantum est ex se, homines ad summam Sanctitatem perducit, & ad Christum, qui ad eam docendam in hunc mundum missus est, perfectè imitandum impellit; hoc autem nostram fidem præcipuè facere, quis ignorat? ubi enim major cum Deo familiaritas, accuratius perfectionis studium, strictior paupertatis, castitatis, & obedientiæ observatio, generosior in adversis constantia, & ut verbo omnia absolvam, perfectior Christi imitatio reperitur, quàm in nostra fide ac religione? Econtrario verò quis Sanctam fidem dicat Adversariorum, quæ in solo ferè interno affectu consistens non modo ad opera Sancta non impellit, sed ea omnia ut panno menstruato similia detestatur? Neque dicere possunt Adversarii, suam fidè rectiùs huic stellæ comparari, eo quod multo certius ad Christum ducat, utpote quæ solū Mediatore ipsi agnoscunt, nā hic, vel ipse respondebit Matth. 2. dicēs: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnū eorum.* Nimirū, ut bene notat Apostolus ad Titum cap. 1. *Constitentur se nōsse Deum & Christum, factis autem negant, eū sint abominati & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi;* Quomodo enim imaginari possumus, eos in Christum credere, eūque amare, qui vitam ejus Sanctissimam & virtutes ab eo nobis in exemplum relictas tam parvi faciunt, & imitari renunt? aliter sanè nos Sanctus Joannes dilectissi-

mus ejus discipulus informavit. 1. Joan. 2. dicens: *Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.*

Tertia proprietas stellæ Magorum erat, quod miraculum fuerit producta; neque enim fuit ordinaria quædam stella neque Angelus quispiam in stellæ forma apparens, sed veni-
 stella à Deo de novo unice ad hunc finem creata, ut Magos mirabiliter ad præsepe perduceret, quæ quidem proprietas rerum pulchre demonstrat nostram fidem illi stellæ similem esse, & ad Christum ducere, utpote cui proprium quodam modo sit, miraculosam esse, seu miraculis confirmari, cujus quidem necessitatis ratio vel ex ipsa natura locutionis seu revelationis desumitur, hæc enim cum obscura sit, atque adeo in se non cognoscatur evidenter, merito debebamus infallibile quoddam in eo judicium reperire, per quod cognoscereamus, eam non ab homine, sed ab ipso Deo provenire, atque adeo necesse erat, ut homini vel alteri locutionem hanc Dei proponenti talibus operibus assisteret, quæ à nulla pura creatura patrari possunt, ex quibus tanquam Dei sigillo locutio illius cognoscereetur, quæ quidem opera miracula vocamus, de quibus proinde ipse Christus Joan. 10. dixit: *Si mihi non vultis credere, operibus meis credite*, utpote quæ sunt manifesta testimonia Patris cœlestis per me loquentis, nam ut Joan. 1. dixit: *Ego maius habeo testimonium Ioanne*, opera scilicet, quæ deus Pater, ut conficiam; ipsa opera, quæ Ego facio, testimonium præbent de me, quia Pater misit me; sed & ipsa experientia satis confirmat, ubicunque fides promulgata est, eam ab initio miraculorum auxilio fuisse plantatam, uti nostris adhuc temporibus in novo orbe videre est, id quod adeo clarum iudicatur, ut ipse etiam Lutherus Tomo 2. Witt. folio 245. §. 1. id faciat, dicens, instruendum esse populum, ut suos Verbi Prædicatores quærat, quis te misit? ubi sunt tuæ litteræ & sigilla? ubi miracula, quæ te legitime missum testantur? neque re-
 Et dicunt Adversarii, non amplius necessaria esse miracula, cum fides nostra satis firmiter jam radicata sit; nam et si non sit adeo necessaria, ut qui vis, qui eam prædicat, maxime apud eos, qui jam bene instructi sunt, ea facere debeat, sunt tamen ita necessaria, ut DEUS semper adhuc eam quodammodo foveat & conservet per illa, sicut etiam bene radicatis arboribus

non quidem opus est quotidiana irrigatione, necessaria tamen est pluvia suo tempore mittenda, ne defectu succi exarescant; cum ergo in sola nostra catholica fide hæc irrigatio per contriutam miraculorum patratiōem usque ad hanc horam reperitur, nulla autem ab ullis Hæreticis patrata conspiciamus, an non meritò nobis potius, quàm illis veræ fidei stellam illuxisse credamus, & gratulemur? neque dicere possunt Adversarii multa apud nos falsa miracula pro veris vendi, nam neque nos hoc negamus; neque tamen inde infertur rectè, nulla vera miracula reperiri aut patrari, cum hæc ab illis per personarum ea patrantium Sanctitatem, intentionis rectitudinem, constantem durabilitatem, aliàsque similes circumstantias, per quas Christi & Apostolorum miracula vera fuisset cognovimus, facile distinguere valeamus.

Quarta tandem proprietas stellæ Magorum erat, quòd de celo missa sit; inde enim SS. tres Magi collegerunt, se ad eam sequendam vocari; quæ proprietas ante omnes ostendit, & probat, fidem nostram huic stellæ similem esse, cum enim ex una parte missio usque adeò necessaria sit ad Evangelii prædicationem, ut ipse Dei Filius hoc officium suscipere noluerit, nisi prius à Spiritu Sancto super eum apparente ad illud instructus, & à Patre æterno dicente: *hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipsum audite*: testimonium accepisset; & ipse etiam Lutherus in Psalm. 82. Them. 2. folio 140. dicat: *Alle Pfarrer und Obrigkeit sollen fleißig aufmercken/ und dieser Sach halben ihre Anhörer embsig ermahnen/ daß sie die Prediger/ so sich selbst einbringen/ als Mauchpöppf und gewisse Wotten des Teuffels vermeiden.*

Ex altera verò parte apud nos pulcherrimo ordine ab ipsis usque Apostolis continua Successio Pontificum & Episcoporum ostendi queat, non autem apud Hæreticos, uti fusè ostendunt Controversiæ, an non meritò iterum nostram fidem pro vera stella ad Christum perducente agnoscamus, & gaudeamus?

Pars Secunda.

Ita sanè. Credo ergo vos agnoscere tandem Vocationis vestræ magnitudinem, sed quia ex parte vestra requiratur, nunc scire forsan desideratis? ut ergo huic desiderio respondeam,

deam, aio breviter, tria à vobis requiri. Primò ut summas constantes pro Beneficio hoc gratias tantò frequentius deprecemur, quanto clarius illius magnitudinem modò cognovistis; quidenim mei Auditores, diceretis, si inter millia cæcorum in uno loco congregatorum & vos pariter cæci consisteretis, & inter tot millia unum duntaxat vel aliorum Deus à sua cæcitate curâset, an non summum sibi & inestimabile Beneficium collatum talis censeret? an non summas ei gratias agendas summè obligatum se fateretur, atqui simile vobis Beneficium modò obtigit, dum intra tot millia Hæreticorum vobis ante omnes illos verum fidei lumen illucescere fecit, an non gratias tantò ampliores ageatis, quanto major est miseria cæcitas animæ, quàm corporis, & quanto graviora sunt pericula & damna, in quæ ista præcipitat? an non ergo vobis pariter ac Tobia à cæcitate liberato, & quomodo gratum se exhibere posset, à Sancto Raphael scire cupienti, dictum putabitis: *Benedicite DEVM cali & terræ, & coram omnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam.* Secundò aio diligenter cavendum, ne ad Herodem Christi inimicum vos convertatis, id est, ne cum Hæreticis sine necessitate conversemini, sed illud Sancti Pauli consilium sedulò observetis Tim. 3. *Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem de vita, sciens, quia subversus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cum sit propriè iudicio condemnatus.* Idem monet Sanctus Joannes 2. capit. his verbis: *siquis venit ad vos, & hanc doctrinam non afferat, nolite eum recipere in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dicit ei ave, communicat operibus eius malignis,* sicque suo damno verificat commune proverbium: *Qui amat periculum, peribit in illo.* Tertiò denique promptè sequendam aio, id quod fiet, si vitam principis fidei nostræ conformem intueritis, seu quod idem est, si vocationem vestram ad catholicam fidem juxta S. Pet. 2. cap. 1. per bona opera certam facere studeatis: quid enim proderit, *Fratres mei,* ait rectè Sanctus Jacobus cap. 1. *Si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides salvare eum? vultis autem scire, quænam à vobis opera exigantur? audite Sanctum Gregorium Nyssenum tract. de nom. & confess. Christi ea distictè explicantem: Christianismus inquit est, imitatio divi-*

naturæ

natura; si igitur Christianus es, Christum Deum imitare; non
li vacuum ferre nomen atque inane, sed plenam tanti mensuram
vomini imple, imple, inquam, operibus nomine dignis.

Epilogus.

Agite ergo, Auditores, & quandoquidem simili cum San-
ctis tribus Magis gratiâ vos dignatus est Deus, simili quoque
modo gratos exhibere vos studete, sequimini promptè lucen-
tem hanc fidei stellam, certòque vobis persuadete, ab eâ quo-
dammodo repeti, dicique ad vos illud Christi: *Qui sequitur
me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Joan. 22.
verè enim inveniet Christum, æternam sapientiam, atque ad-
eò experietur id, quod Proverb. 8. Salomon in illius persona
dixit: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem in
Domino*, quam nobis omnibus per ejusdem servatoris nostri
merita concedere dignetur, Pater & Filius & Spiritus San-
ctus. Amen.

Exemplar Decimum.

In quo ostenditur quomodo catechetica aliqua doctrina
in concione cum fructu explicari possit.

Thema.

Quid ergo Baptizas, si tu non es Christus?

Scopus.

Declarandus usus aquæ lustralis, atque ad eam piè adhi-
bendam Auditores excitandi.

Syllogismus principalis.

Tunc merito frequenter & piè aqua lustralis est usurpanda,
quando varia tam anima, quam corpori commoda prestat;
atque prestat talia commoda, ergo frequenter & piè est usur-
panda.

EXORDIUM.

Vereor, ne dum paulò ante hanc Concionem aqua lustrali
de more à Sacerdote conspersi estis, etiam vos mente saltem
ad eundem dicatis: Quid tu Baptizas? cur nos hanc aquâ
Conspargis? quem fructum inde sperare possumus? huic er-
go Quæstioni in hac Concione tantò accuratius respondebo,
quan-